

GONDOS GAZDA

Állatot tartani, legyen az kutya, macska, baromfiféle vagy bármilyen egyéb fajta, komoly felelősség! A háznál tartott jószág teljes mértékben tőlünk függ, hiszen azt eszi, issza amit a gazdája ad neki, olyan körülmények között alszik és tölti napjait, amilyeneket mi biztosítunk számára. Ha beteg, nekünk kell ápolni, ha valami baleset éri, nekünk kell megsegíteni. Emiatt ez a felelősség egyben kötelezettség is. A baromfi tartása ráadásul lényegesen bonyolultabb feladat, mint egy kutyáé vagy macskáé és sajnos a jó minőségű, közérthető szakirodalom is kevés ebben a témában. Én magam is annak ellenére, hogy gyermekkorom óta ismerem, szeretem ezeket a kedves szárnyas állatokat, folyamatosan tanulok róluk és szerzek évről évre új tapasztalatokat, sosem gondolva azt, hogy én már biztosan mindent tudok. Azt hiszem, hogy ez az első alapelv, amit egy felelős baromfi tartónak rögzítenie kell magában.

Vegyük sorra még azokat a további elveket, amiket egy gondos gazdának tudnia kell:

- Állatainkat sosem bántjuk, taszigáljuk lábbal, dobáljuk. Mindig tisztelettel bánunk velük
- Hiába haszonállat a tyúk, nem kínozzuk azzal, hogy minden áron maximalizáljuk a tojástermelést állandó világítással vagy tömjük tele mindenféle táppal és tartjuk ketrecben, hogy extrém gyorsan felhízzon. Ez sok szenvedéssel járna számukra. Legyünk mértékletesek, fogadjuk el ha kevesebb tojástart adnak egyes időszakokban tyúkjaink, pihenniük is kell időnként.

- Megfelelő ételmet, friss vizet és komfortos életteret biztosítunk számukra
- Ha távollétünk alatt másra bízuk jószágainkat, akkor az ideiglenes gondozót alaposan felkészítjük a teendőkről és meggyőződünk arról, hogy állataink jó kezekben lesznek
- Ha gyerekeket engedünk az állataink közelébe, akkor ott maradunk felügyelni Őket
- Ha a jószág megbetegszik, állatorvost hívunk, komoly, ragályos betegség esetén pedig értesítjük a szomszédos gazdákat, hogy legyen esélyük a megelőzésre
- Az állatokat reggel korán, lehetőleg a napfelkeltéhez minél közelebb ki kell engedni az ólból, este pedig be kell zárni őket biztonságosan.
- Egyes gazdák levágják a tyúkok csőrének végét, hogy azok ne tudják egymást csipkedni. Ez szerintem egy barbár dolog, az állatait tiszteletben tartó, értelmes gazda ilyen nem tesz.
- Végül pedig, egy simogatásnak, kedves szónak mindig örülnek állataink, ezt se feledjük!

Kötöttség

Az oktatásaim során többször felmerül a kérdés, hogy lehet -e teljesen automatizálni a tyúkok etetését, itatását, ólból való ki-be engedését, lehetővé téve ezzel azt, hogy néhány napra magukra hagyjuk az állatokat, például ha elmennénk egy hosszú hétvégére valahová. A válaszom erre egy határozott NEM! Természetesen automatizálni azt lehet, jópofa megoldások vannak erre az önitatótól, önetetőtől kezdve a fényre nyíló-csukódó ajtóig. Ezek valóban kényelmessé tehetik a gazda életét, de a jószágot sosem hagyjuk napokig magukra. Bármikor beakadhat az egyik állat lába a kerítésbe, beszabadulhat valami ragadozó az udvarba, kiborul az itató, elromlik az automata ajtó és még ezernyi más probléma adódhat, amit meg kell oldanunk ott és azonnal. Félreértés ne essék, nem kell egész nap a szárnyasainkat vigyázni, de az a minimum, hogy reggel és este elvégezzük az állattartással járó feladatainkat vagy legalább megbízunk valakit, hogy távollétünkben tegye meg ugyanezt. Emiatt is van, hogy sokan nem vágnak bele az állattartásba, mert bizony komoly kötöttséggel jár. A jószágokat tartó gazdának mindig előre le kell valakivel beszélnie, hogy vigyázzon az állataira és ha ezt nem tudja megoldani, akkor nem tud elmenni napokra hazulról. A jó hír, hogy azért az, hogy városban élő ismerőseink általában előszeretettel nyaralnak kicsit falun, vállalva közben az állataink gondozását is, illetve ha jóban vagyunk a szomszédos gazdákkal, akkor kölcsönös alapon gondozhatjuk egymás jószágait a másik távolléte alatt.

Hozzáteszem, hogy mindezért a kötöttségért cserébe rengeteg örömben lesz részünk, élővé válik az udvarunk és természetesen a számunkra létező legjobb minőségű húst és tojást fogyaszthatjuk, amivel közben spórolunk is.

Mennyi időt vesz igénybe a tyúkok gondozása?

Gyakori kérdés az is, hogy mennyi időt vesz el átlagosan a tyúkok gondozása. A rövid válasz, hogy keveset. A napi feladatok közé tartozik az állatok kiengetése, az etető, itató feltöltése, tojások összeszedése, este az ól bezárása. Ez naponta 5-10 percnél nem több. 1-2 heti feladat az ólak tisztítása, friss alommal felszórása, amire fél órát számolhatunk. Havi feladat pedig a termény

darálása, ami 50 állatnak elegendő dara esetén 1-2 órát vesz igénybe. Ezekhez hozzá jön évente 2 alkalommal a termény beszerzése, nagyobb fertőtlenítés, betegség esetén az utánajárás, illetve az állatok levágása és feldolgozása.

Összességében azt mondanám, hogy nem jelentős az időbefektetés a tyúktartás, inkább az odafigyelés, megfelelő tudás megszerzése, a nyaralások alatti ellátás megszervezése amire sok energiát kell fordítanunk.

◀ Napi törődés

MEGÉRI TYÚKOT TARTANI?

Nézzük végig azt is, hogy megéri -e egyáltalán tyúkokat tartani, mennyit lehet vele spórolni és mi a minőségi különbség a háztáji és bolti tojás, hús között.

Az egyik szempont amiért sokan a háztáji élelmiszer előállítás mellett döntenek az nem a spórolás, hanem a minőség. A kép jobb oldalán ipari telepen tartott állatokat láthatsz, a bal oldalon pedig a saját magam keltett és gondozott állatokat. Az ipari termelésben az állatokat eszközöknek tekintik, egyetlen cél a jószágok tojás vagy hústermelésének maximalizálása. Ennél fogva rengeteg olyan kemikáliát juttatnak az állatok szervezetébe, amiktől a természeteshez képest töredék idő alatt vágósúlyba híznak, illetve rövid idő alatt nagy mennyiségű tojást adnak le. Az állatokat igyekeznek minél kisebb területen tartani, ketrecben vagy zsúfolt csarnokokban, annak érdekében, hogy keveset mozogjanak. Ennek a célja, hogy ne járja le a megevett tápokot, hiszen az profitsökkenést okozna. Emiatt az állatok stresszesebbek, csipkedik egymást, idegesek. Magyarul hiába mindenféle EU előírás, a mai napig az ipari termelésben az állatoknak messzemenőleg kényelmetlen, a számukra természetestől teljesen elrugaskodott körülmények között kell leélni rövidke életüket. Bevett eljárás az is, hogy az állatoknak 16 vagy több órán keresztül világítanak egész évben (fénystimuláció alkalmazása), arra ösztönözve őket, hogy csak tojjanak és tojjanak. Miután pedig nem teljesítik a "kvótát", úgy -nevezett letojtyúknak minősítik őket, ami azt jelenti, hogy kutyaeledelnek vagy hasonló célokra használják fel a lesoványodott, lekopaszodott állati roncsot, mert már hús is alig van rajta. Ezt a tojást és húst kapod a boltban,

ez az oka, hogy olyan nagy az ízben, vitaminokban, küllemben a háztáji és az ipari előállítású élelmiszer között a különbség.

▲ Szabadtartásban

Ezzel szemben a háztáji tartásnál az állatoknak a természetes környezetükhöz lényegesen közelebb álló körülményeket tudunk biztosítani. Mozoghatnak, kapirgálnak, eleget pihennek, mindenféle zöldet fogyaszthatnak, felesleges számukra vegyszereket, étvágyfokozókat, vagy bármilyen kemikáliát adni. Nyilván ez az állatnak is jó és a minőség a bolti húshoz, tojáshoz képest összehasonlíthatatlan lesz. A tojás gyönyörű sárga, tele vitaminnal, ásványi anyagokkal, a hús zsíros, szaftos, amit alig kell fűszerezni, mert anélkül is jó az íze.

Szeretem azt a mondást, hogy az vagy, amit megeszel! Milyen igaz is, ha belegondolunk, minden porcikánk, a hajszálunktól, a talpunkig abból épül fel, amit étel formájában elfogyasztunk. Ha ezt vesszük alapul, akkor a megéri-e háztájon tyúkot tartani kérdésre a válasz egy határozott igen.

A másik szempont a spórolás, pénz megtakarítása, amit érdemes átgondolni. Tekintettel a gyakran változó élelmiszer és takarmány árakra, nagyon nehéz pontosan forintban kiszámolni, hogy egy háztartás éves szinten mennyit tud megspórolni azzal, ha tart otthon néhány tyúkot. Azt azért előre elárulhatom, hogy óriási összegeket megtakarítani nem ezzel fogsz, de mindenképpen kedvezőbb áron tudsz nagyon magas minőségű élelmiszerhez hozzájutni. Nézzük ehhez a költségeket, kalkulációkat végig a következőkben. (2023-es árakkal számolva!)

▼ Ketreces tartás

Induló költségek

Az eszközök, amiket feltétlen be kell szerezz, az egy vagy több etetőtál, vagy etetővályú, önitatók, maga a tyúkól és lehetőség szerint egy daráló. Az etetők, itatók költsége maximum pár tízezer forint és ezeket csak egyszer kell megvenni. A terménydarálót érdemes használtan megvenni, a legjobbak az ilyen régi típusok, interneten vagy a falu fórumán kérdezősködve biztosan találsz magadnak. Én legutóbb 2020-ban vettem egyet tartléknak 10.000 forintért, teljesen jó és használható állapotban. Szükséged lesz egy tyúkólra is, ami nagy előny ha már alapban van a telken ahol élsz, de ha nincs, akkor fabrikálhatsz magadnak egyet. Itt a költség a Te igényeidtől függ, van aki megveszi a mindenféle drága faanyagot és gyönyörű tyúkpalotát épít kedvenceinek, ami többszázeges összeg is lehet. Szerintem ez felesleges, az állatokat nem érdekli, hogy csili-vili legyen az óljuk. Én a szerzsámos-kamránk oldalába építettem egy kis ajtót, leválasztottam dróthálóval benne egy kis részt a tyúkjaimnak, illetve van két kinti ólam is, amiket raklapra építettem maradék anyagokból. Így párezer forintból elkészült 3 helyem is, ahol akár 50 állatot tudok tartani. Kezdeti költség lehet még az állataid elkerítése. Ha nem szeretnéd a teljes kertedbe kiengedni őket, akkor célszerű kerítéssel egy részt számuka leválasztani, ez lesz a tyúkudvar. Itt is lehet rengeteg pénzt feleslegesen elkölteni drága, de szép kerítésre vagy vehetsz egyszerűen 1-2 tekercs csirkehálót, ami szintén pártízezres költség, és ebből remek kerítést lehet építeni.

Ezek a legfontosabb eszközök, amikhez persze hozzájöhetnek olyan apróságok, mint a jó késfenő kő, infralámpa, ha kicsibéket nevelsz, gumikesztyű, stb.

Összességében elmondható, hogy a kezdeti eszközbeszerzés, kerítéssel, állal, darálóval, etetőkkal, itatókka meg lehet úszni egy 100.000 Ft alatti összegből(2023-es adat), ha nem akarsz mindenből feleslegesen extra csilivilit vásárolni.

Tehát ez az egyszeri, induló beruházási költséged.

A következő költségéstétel maguknak az állatoknak a beszerzése. Elviekben a legolcsóbb ha magad kelteted a saját állományú szaporításból. Így párszáz forintra jön ki egy csibe. Viszont ezt inkább az élmény miatt javasolnám csak, tekintve, hogy az infralámpázás a magas áramárak miatt eléggé megdobjhatja a jércévé nevelés költségét és a keltetés sem egy egyszerű folyamat. Továbbá az oltatlan állomány nagyobb eséllyel kap el betegségeket, tehát valóban csak elviekben olcsóbb ez a megoldás, a gyakorlatban nem biztos, hogy spórolsz végül ezzel. A legtöbbben már beoltott, kifejtett tollazatú jércéket (előnevelt) szoktak tavasszal megvásárolni. Idősebb, már tojó korban járó állatokat magasabb áron szerezhethünk csak be, hiszen azt hónapokig etetni és gondozni kellett.

A következő költség a takarmány beszerzése lesz, aminek évről évre változik az ára. 2019 és 2022 között például 280%-ot növekedett a búza és a kukorica ára is, 2023-ban viszont 30-40%-kal csökkent. Egy csirke egy évben átlagosan 30-40 Kg terményt eszik meg. Tehát az éves takarmányköltségedet a következő módon tudod kiszámolni: $35 \cdot \text{tyúkjaid száma} \cdot \text{takarmány kilójának ára} = \text{éves költség}$. Fontos hozzátenni, hogy amennyiben nagyobb kapirgálóterülete van az állataidnak, úgy összeszednek majd maguknak mindenféle bogarat, gyomot és Te is kiegészítheted a takarmányát sok zölddel, konyhai maradékkal. Így ez a takarményszükséglet akár a fele alá is lecsökkenhet! Ezért is nehéz így kiszámolni, hogy mennyit takarítasz meg, mivel nagyban befolyásolja az, hogy mennyire tudsz a takarmánnyal takarékoskodni. Fontos, hogy a takarmányt a legjobb áron mindig közvetlen a gazdától lehet beszerezni. Ehhez érdemes körbe kérdezősködni a falvakban, illetve internetes hirdetésen keresztül is fel lehet velük venni a kapcsolatot. Mielőtt vásárolnánk, nézzük meg az átlagárát!

Egyéb költségek is lesznek még, az egyik a szalmabálák(búzaszalma) beszerzése, ami az ólak almozása miatt szükséges, illetve kell valamennyi vitamint és almaecetet venni az állatoknak, de ezek éves szinten minimális költségek.

